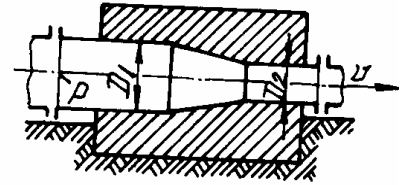

Преподавател: доц д-р инж. Милчо Ангелов

◆ 3.1. Диаметърът на тръбопровод се изменя от $D_1 = 1,5m$ на $D_2 = 1m$ (фиг.3.1). За оразмеряване на опората е необходимо да се определи хоризонталната реакция, която възниква при промяната на диаметрите. Надналягането в тръбопровода преди стеснението е $p_n = 4 \cdot 10^5 Pa$, а дебитът на преминаващата по него вода е $Q = 1,8m^3 / s$. Загубите от хидравлични съпротивления да се пренебрегнат.

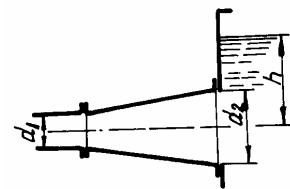
Отг. $R = 3,92 \cdot 10^5 N$

фиг. 3.1

◆ 3.2. В резервоар с постоянно ниво $h = 4m$ постъпва вода с дебит $Q = 0,4m^3 / s$ (фиг.3.2). На тръбопровода, по който се подава вода към резервоара, е монтиран дифузор с размери $d_1 = 250mm$ и $d_2 = 500mm$. Да се определят осовата реакция, възникваща в дифузора, и вакуумът над течността в резервоара, при който реакцията ще бъде равна на нула.

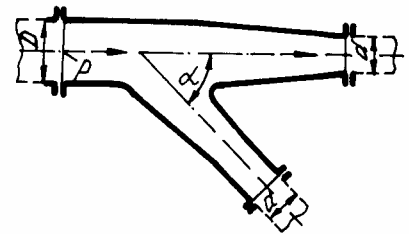
Отг. $R = 4827 N$, $p_{\text{вак}} = 32,907 kPa$.

фиг. 3.2

◆ 3.3. Тръбопровод с диаметър $D=1,2 m$ се разклонява в хоризонталната равнина на два клона с равни диаметри $d = 0,85 m$ (фиг. 3.3). Да се определи хоризонталната реакция в тройника, ако страничното отклонение сключва ъгъл $\alpha=45^\circ$ с оста на тръбопровода, надналягането преди разклонението е $p = 0,5MPa$ и общият дебит е $Q = 6m^3 / s$. Да се приеме, че дебитът в двата клона се разпределя поравно, а, загубите от хидравлични съпротивления да се пренебрегнат.

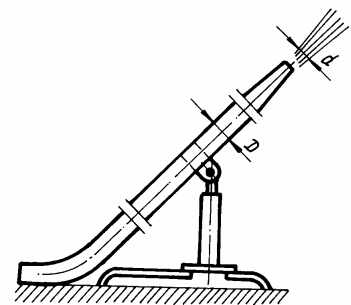
Отг. $R = 228 kN$

фиг. 3.3

◆ 3.4. Към противопожарен струйник (фиг.3.4) с изходящ диаметър $d = 38 mm$ се подава вода по гъвкав тръбопровод с диаметър $D = 75 mm$. Да се определи реакцията на изтичащото течение от струйника, ако налягането на водата в тръбопровода е $p = 0,4MPa$, а дебитът и $Q = 0,01m^3 / s$.

Отг. $R = 1700 N$

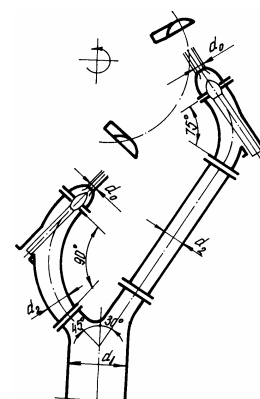

фиг 3.4

Преподавател: доц д-р инж. Милчо Ангелов

◆ 3.5. Към колело на хидротурбина (фиг.3.5) водата се подава от две дюзи с изходящи диаметри $d_0 = 120\text{mm}$, свързани към тройника чрез колена с вътрешен диаметър $d_2 = 275\text{mm}$. Началният диаметър на тройника е $d_1 = 400\text{mm}$. Да се определят силите, действащи на тройника, на горната и долната дюза. Налягането преди тройника е $p = 5\text{MPa}$. Да се пренебрегнат теглото на течността и хидравличните съпротивления в тройника. Коефициентът на напречно свиване (контракция) на всяка дюза е $\varepsilon = 0,8$.

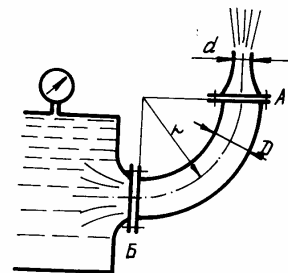
Отг. $R_{тр} = 180\text{ kN}$, $R_{г.д.} = 323\text{ kN}$, $R_{д.д.} = 300\text{ kN}$

фиг. 3.5

◆ 3.6. Да се определи големината на реакцията във фланцовите съединения А и В и стойността на реактивния момент при изтичане на вода от резервоар по показания на фиг. 3.6 начин. Надналягането на водата в резервоара, отчетено от включения към него манометър, е $p = 1\text{MPa}$. Радиусът на кривина на коляното е $r = 400\text{ mm}$ а вътрешният му диаметър е $D = 100\text{ mm}$. Изходящият диаметър на дюзата, с която завършва коляното, е $d = 50\text{ mm}$. Хидравличните съпротивления и теглото на течността в коляното да се пренебрегнат.

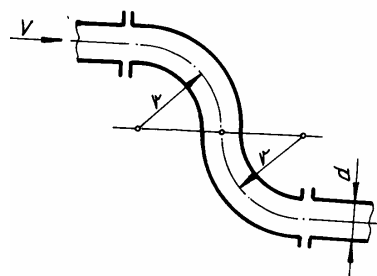
Отг. $R_A = 4450\text{ N}$, $R_B = 8350\text{ N}$, $M = 1,57\text{ kNm}$

фиг. 3.6

◆ 3.7. Тръбопроводът, показан на фиг. 3.7, е с диаметър $d = 200\text{ mm}$ и радиуси на закръгление на двойното коляно $r = 600\text{ mm}$. Надналягането в тръбопровода е $p_n = 0,2\text{MPa}$, а дебитът на водата, която тече в него е $Q = 0,125\text{ m}^3 / \text{s}$. Да се определи моментът спрямо точката О, като се пренебрегнат силите на теглото и хидравличните съпротивления.

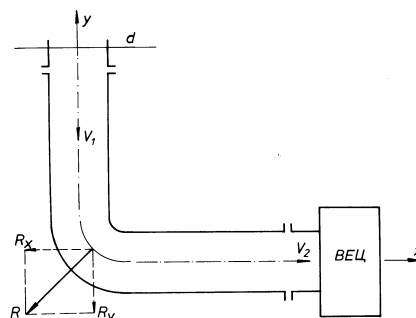
Отг. $M = 8140\text{ Nm}$

фиг. 3.7

◆ 3.8. Напорният тръбопровод на ВЕЦ завива на 90° , преди да влезе в сградата на централата (фиг. 3.8). Скоростта на водата в тръбопровода е $V = 33\text{ m/s}$, а диаметърът му е $d = 2\text{ m}$. Да се определи реакцията в хоризонталната равнина, ако надналягането е $p = 0,5\text{ MPa}$. Загубите от хидравлични съпротивления да се пренебрегнат.

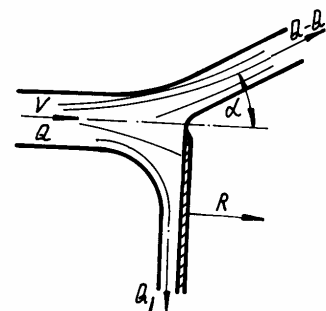
Отг. $R = 7,07\text{ MN}$

фиг. 3.8

Преподавател: доц д-р инж. Милчо Ангелов

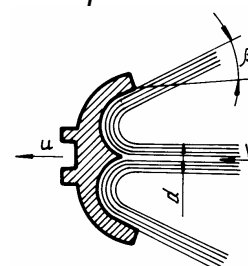
◆ 3.9. Пластина е поставена перпендикулярно на оста на свободна водна струя (фиг. 3.9). Част от дебита Q_1 се стича по пластината, а останалото количество флуид се отклонява под ъгъл α . Началната скорост на водната струя е $V=30 \text{ m/s}$ и има дебит $Q = 0,036 \text{ m}^3 / \text{s}$. По пластината се стича дебит $Q_1 = 0,012 \text{ m}^3 / \text{s}$. Да се определят реакцията на пластината и ъгълът на отклонение на струята. Да се пренебрегне теглото на течността и триенето по обтечената пластина.

фиг. 3.9

Отг. $R = 456 \text{ N}$, $\alpha = 30^\circ$

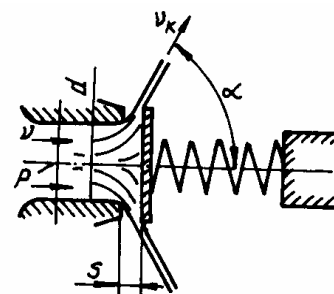
◆ 3.10. Водна струя изтича в лопатка на хидротурбина (фиг. 3.10) със скорост $V = 70 \text{ m/s}$. Диаметърът на струята е $d = 50 \text{ mm}$ а изходящият ъгъл на лопатката $\beta = 10^\circ$. Да се определи реакцията при неподвижна лопатка и при постъпателното и преместване със скорост $u = 40 \text{ m/s}$.

фиг. 3.10

Отг. $R = 119,1 \text{ N}$

◆ 3.11. Предпазен клапан (фиг. 3.11) с диаметър на дюзата $d = 25 \text{ mm}$ при надналягане $p_2 = 3,2 \text{ MPa}$ пропуска масло с дебит $Q = 0,01 \text{ m}^3 / \text{s}$. При това положение процепът между клапана и дюзата е $s = 5 \text{ mm}$. Началното налягане, при което започва отварянето на клапана, е $p_1 = 2,5 \text{ MPa}$. Плътността на маслото е $\rho = 920 \text{ kg} / \text{m}^3$, а коефициентът на еластичност на пружината е $c = 20 \text{ N/mm}$. Да се определи ъгълът на отклонение на изтичащата от клапана струя, като се пренебрегнат загубите от хидравлични съпротивления.

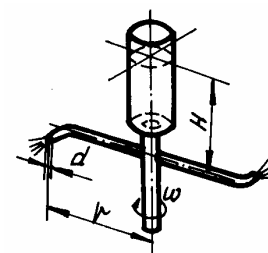

фиг. 3.11

Упътване. Началната сила на действие на пружината при затворен клапан се определя с израза $P_0 = p_1 \frac{\pi d^2}{4}$, като при произволно отворено положение $s \quad P = P_0 + cs$.

Отг. $\alpha = 57^\circ$

◆ 3.12. От показаното на фиг. 3.12 сегнерово колело водата изтича в атмосферата по две извити на края радиални тръбички, които завършват с дюзи с диаметър $d = 20 \text{ mm}$. Краищата на тръбичките са разположени по окръжност с радиус $r = 400 \text{ mm}$. Нивото на течността в съда е $H = 2 \text{ m}$. Да се определи въртящият момент около оста на колелото.

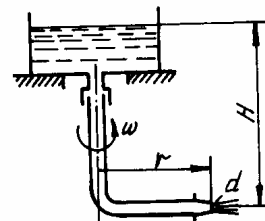

фиг. 3.12

Отг. $M = 9,8 \text{ Nm}$

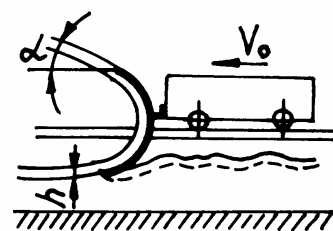
Преподавател: доц д-р инж. Милчо Ангелов

◆ 3.13. От резервоар с постоянно ниво изтича вода през дюза, която е свързана с резервоара съгласно схемата. (фиг. 3.13). Да се определи диаметъра на отвора на дюзата и въртящия момент, ако $r=0.8\text{ m}$, $\omega=30$; $H=2\text{ m}$; $Q=17,52 \cdot 10^{-3}\text{ m}^3/\text{s}$.

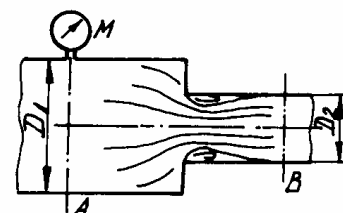
фиг. 3. 13

◆ 3.14. За бързото спиране на количка към опитната уредба на воден канал (фиг. 3.14) се спуска цилиндричен кош. Да се определи дебелината h , която кошът трябва да обхване, за да придаде на количката начално ускорение $a = -20\text{ m/s}^2$. Количката има маса 1 t и начална скорост $V_0 = 200\text{ m/s}$. Широчината на коша е $B = 200\text{ mm}$ а ъгълът на отклонение на струята е $\alpha = 30^\circ$.

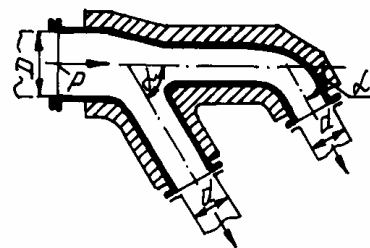
фиг. 3. 14

◆ 3.15. Определете осовата сила, приложена към тръбопровода в участъка АВ в внезапно стеснение от $D_1=300\text{ mm}$ до $D_2=200\text{ mm}$ (фиг.3.15). Показанието на манометъра преди стеснението е $M=0,15\text{ MPa}$, дебита на водата е $Q=0,28\text{ m}^3/\text{s}$. Съпротивлението на участъка е 3 KPa .

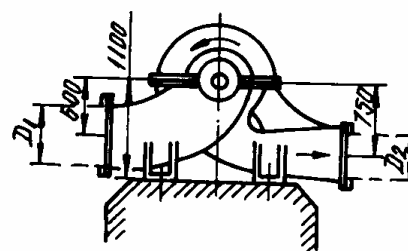
фиг. 3.15

◆ 3.16. Определете усилието, което се предава на тръбопровода на ВЕЦ в границите на опората, разположена пред машинна зала. Диаметърът на тръбопровода е $D=3\text{ m}$, а диаметърът на подвеждащите тръби е $d=2\text{ m}$; ъгълът на поставяне спрямо оста на тръбопровода е $\alpha=60^\circ$ (фиг 3.16). Надналягането пред опората е $P=295\text{ KPa}$ и дебита $Q=35\text{ m}^3/\text{s}$, като се разделя в тръбите поравно. Загубите да се пренебрегнат.

фиг. 3.16

◆ 3.17. Центробежна помпа със смукателен тръбопровод $D_1=700\text{ mm}$ при вакуум на смукателната страна $p_1=20\text{ KPa}$ подава вода с дебит $Q=1300\text{ l/s}$ в напорната тръба с диаметър $D_2=500\text{ mm}$ с надналягане $p_2=880\text{ KPa}$. Оборотите на помпата са $n=960\text{ min}^{-1}$ и консумираната мощност на електродвигателя е $N=1250\text{ kW}$. При показаните размери на схемата (фиг. 3.17) определете сумарната хидравлична сила, действаща на помпата, и момента на външните сили относно оста на въртене.

фиг. 3.17

Отг. $h = 13\text{ mm}$

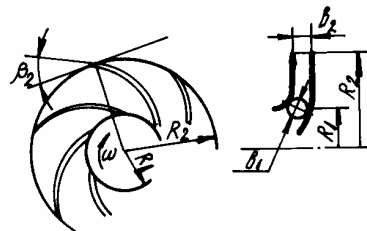
Отг. $R=5,87\text{ KN}$

Отг. $R=2150\text{ KN}$

Отг. $R=185\text{ KN}$; $M=126\text{ KNm}$

Преподавател: доц д-р инж. Милчо Ангелов

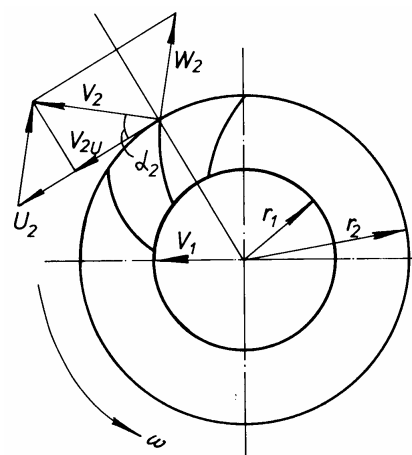
◆ 3.18. Работното колело на центробежна помпа има входен радиус $R_1=100$ mm, изходен радиус $R_2=200$ mm, широчината на входа $b_1=100$ mm и на изхода $b_2=50$ mm и изходен ъгъл на лопатките $\beta=20^\circ$. Като изхождаме от схемата (фиг.3.18) определете момента M , който действа на колелото и напора H при обороти $n=2135$ min⁻¹ и дебит $Q=240$ l/s. Как ще се измени M и H при намаляне на дебита два пъти. Зависят ли M и H от плътността на течността ?

фиг. 3.18

Отг. $M=-1640$ Nm $H=155$ m
 $M=-945$ Nm $H=180$ m

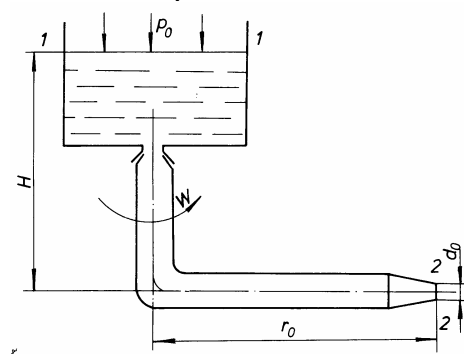
◆ 3.19. Водата в центробежна помпа се подвежда радиално. Дебитът е $Q = 3,2$ l/s, а размерите на работното колело са $d_2=120$ mm, $d_1=40$ mm, $d_2=30^\circ$. Колко трябва да бъде скоростта V_2 и U_2 така, че работното колело да има въртящ момент $M_B=1,53$ Nm? Ъгловата скорост е $\omega = 150$ s⁻¹. $\rho_{H_2O} = 10^3$ kg/m³

фиг. 3.19

Отг. $U_2 = 9$ m/s ; $V_2 = 9,2$ m/s

◆ 3.20. От резервоар с постоянно ниво изтича вода през дюза, която е свързана подвижно с резервоара съгласно схемата. Да се определи диаметъра на отвора и въртящия момент, ако $r_0=0,8$ m; $\omega = 30$ s⁻¹; $H = 2$ m; $Q = 17,52=10^{-3}$ m³/s. $\rho_{H_2O} = 10^3$ kg/m³.

фиг. 3.20

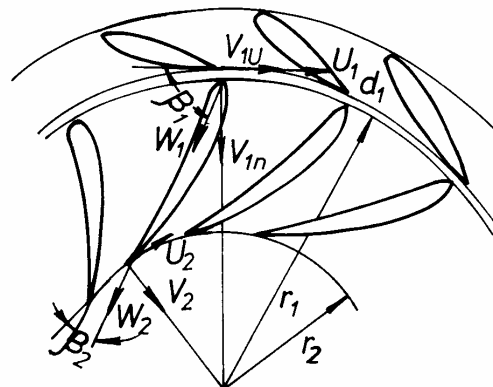
Отг. $d_0 = 0,03$ m, $M_V = 336,4$ Nm

Преподавател: доц д-р инж. Милчо Ангелов

◆ 3.21 В центростремителна реактивна турбина (фиг.) ъгълът на поставяне на лопатките в направляващия апарат е $\alpha_1 = 12^\circ$. Входният и изходният диаметър на работното колело са $d_1 = 1m$ и $d_2 = 0,5m$ а съответните широчини $b_1 = 0,06m$ и $b_2 = 0,12m$. Ако ъгловата честота е $W = 105s^{-1}$, а дебитът $Q = 2m^3 / s$, да се определят:

1. Входният β_1 и изходният β_2 ъгъл на лопатките на работното колело, при които втичането ще бъде безударно и абсолютната скорост на изхода ще бъде насочена по радиуса.
2. Моментът, който потокът ще упражни върху колелото при споменатите в точка 1 условия на работа.

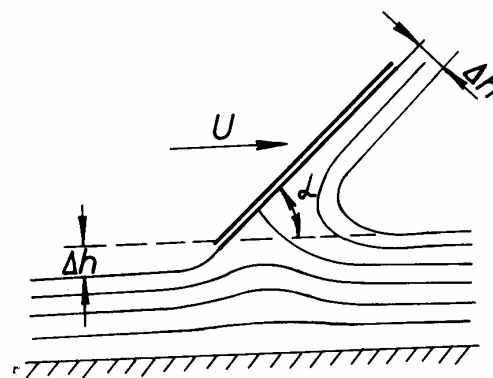
Отг. $\text{tg } \beta_2 = 0,403, \beta_2 = 22^\circ$
 $M = 49900 \text{ N.m}$

фиг. 3.21

◆ 3.22. Пластина наклонена към хоризонта под ъгъл 45° , глизира по свободна повърхност на неподвижна H_2O със $V = 10 \text{ m/s}$, като предизвиква зад себе с понижение на нивото $\Delta h = 0,1 \text{ m}$. Да се определи мощността на движение на единица ширина от пластината. Да се пренебрегне съпротивлението и теглото.

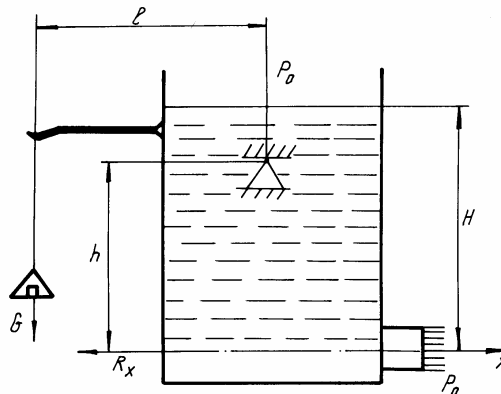
Отг. $R = 250 \text{ N}, N = 2500 \text{ W}$

фиг. 3.22

◆ 3.23. На фигурата е показана уредба за определяне коефициентите на напречна контракция. Нивото на течността $H = 0,6 \text{ m}$ се поддържа постоянно. Напречното сечение на отвора е $f_0 = 2 \cdot 10^{-4} \text{ m}^2$. При $h = 1$ реакцията на изтичащата струя се уравновесява с теглото $G = 2 \text{ N}$. Да се определи коефициентът на напречна контракция, ако съдът е напълнен с вода.

Отг. $\epsilon = 0,85$

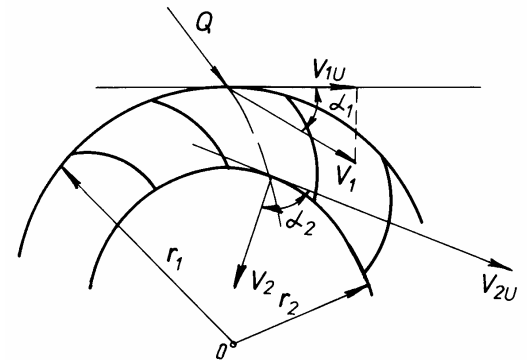

фиг. 3.23

Преподавател: доц д-р инж. Милчо Ангелов

◆ 3.24. В междуплатъчния канал на водна турбина протича вода с дебит $Q = 0,1 \text{ m}^3/\text{s}$. Абсолютната скорост при входа $V_1 = 35 \text{ m/s}$ сключва ъгъл $\alpha_1 = 30^\circ$ с тангентата към външната окръжност с радиус $r_1 = 1 \text{ m}$. Абсолютната скорост при изхода $V_2 = 4,5 \text{ m/s}$ сключва ъгъл $\alpha_2 = 85^\circ$ с тангентата към вътрешната окръжност с радиус $r_2 = 0,75 \text{ m}$. Да се определи въртящия момент M , който действа върху лопатката както и мощността N при ъглова честота $\omega = 20 \text{ s}^{-1}$.

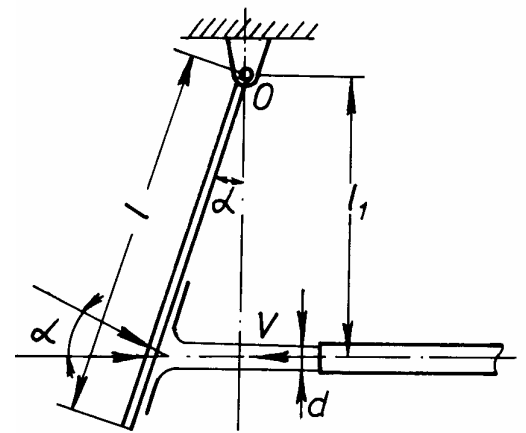
Отг. $M = 3000 \text{ Nm}$
 $N = 60 \text{ kW}$.

фиг. 3.24

◆ 3.25. Еднородна правоъгълна пластина с тегло $G = 500 \text{ N}$ и дължина $l = 1 \text{ m}$ е окачена на хоризонтална ос O , около която може да се върти свободно. На разстояние $l_1 = 0,8 \text{ m}$ от оста върху пластината действа хоризонтална струя която изтича със скорост $V = 10 \text{ m/s}$ от дюза с изходящ диаметър $d = 0,4 \text{ m}$. Да се определи ъгълът α на отклонение на пластината.

Отг. $\text{tg} \alpha = 0,402$, $\alpha = 22^\circ 33'$

фиг. 3.25